

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1952

Vragen van het lid **Wuite** (D66) aan Minister van Justitie en Veiligheid en de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *de bedreigingen van schrijver Pim Lammers* (ingezonden 7 februari 2023).

Antwoord van Minister **Yeşilgöz-Zegerius** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (ontvangen 21 maart 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1727.

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Dichter Kinderboekenweek Pim Lammers trekt zich terug na doodsbedreigingen»¹ en «Jacques Vriens en andere schrijvers die Pim Lammers verdedigen worden bedreigd»²?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Vindt u het ook zorgwekkend dat naast het toenemende aantal bedreigingen gericht aan journalisten en ambtsdragers, nu ook de artistieke vrijheid van kunstenaars onder druk komt te staan? Deelt u de mening dat kunstenaars in staat moeten zijn op het scherp van de snede maatschappijkritisch werk te kunnen maken, en dat artistieke vrijheid daarmee raakt aan de kern van onze democratie?

Antwoord 2

Ik vind de berichtgeving over de doodsbedreigingen aan het adres van Pim Lammers en andere schrijvers en kunstenaars die voor hem en daarmee voor de artistieke vrijheid opkomen zeer zorgwekkend en ronduit onacceptabel. Ik deel de mening van de vraagstellers dat kunstenaars in staat moeten zijn om op het scherpst van de snede maatschappijkritisch werk te kunnen maken. De artistieke en literaire vrijheid van schrijvers, dichters, kunstenaars

¹ NRC, 4 februari 2023, Dichter Kinderboekenweek Pim Lammers trekt zich terug na doodsbedreigingen (www.nrc.nl/nieuws/2023/02/04/dichter-kinderboekenweek-pim-lammers-trekt-zich-terug-na-doodsbedreigingen-a4156198).

² AD, 6 februari 2023, Jacques Vriens en andere schrijvers die Pim Lammers verdedigen worden bedreigd (www.ad.nl/show/jacques-vriens-en-andere-schrijvers-die-pim-lammers-verdedigen-woorden-bedeigd-aa13b14c/).

of welke groep dan ook is een groot goed. Dit moet gerespecteerd worden, ongeacht hoe je hun werk interpreteert of wat je ervan vindt. Agressie en geweld, ook online, vind ik onaanvaardbaar. Het feit dat personen of groepen aanstoot kunnen nemen aan de inhoud van een publicatie, vormt geen reden om publicaties of schrijvers te weren.

Vraag 3

Is er onderzoek gedaan naar en zijn meer gevallen bekend van kunstenaars of schrijvers die naar aanleiding van bedreigingen opdrachten hebben geweigerd of zich teruggetrokken hebben uit reeds aangenomen opdrachten?

Antwoord 3

Het is niet bekend of er meer gevallen zijn (geweest) waarbij kunstenaars of schrijvers naar aanleiding van bedreigingen opdrachten hebben geweigerd of zich hebben teruggetrokken uit reeds aangenomen opdrachten. Hier is geen onderzoek naar gedaan.

Vraag 4

Wat wordt er op dit moment ondernomen om schrijvers en kunstenaars te beschermen tegen bedreigingen en intimidatie?

Antwoord 4

Bedreiging is strafbaar gesteld in het Wetboek van Strafrecht en kent een strafdreiging van drie jaren of een geldboete van de vierde categorie. Bij bedreiging kan aangifte worden gedaan en is het aan het Openbaar Ministerie – en indien het zover komt aan de rechter – om te beoordelen of de handeling of uiting binnen het strafrechtelijk kader valt. Op grond van de Aanwijzing kader voor strafvordering meerderjarigen (2019A003) wordt de strafeis met 200% verhoogd bij delicten van agressie en geweld tegen journalisten. Hieronder worden ook schrijvers begrepen die op gestructureerde en regelmatige wijze een substantiële bijdrage levert aan het publieke debat en de informerende en controlerende functie van de media. Bij bedreiging van deze groep schrijvers wordt daarnaast de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd (artikel 285, vijfde lid van het Wetboek van Strafrecht).

In 2019 is PersVeilig opgericht op initiatief van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ), het Genootschap van Hoofdredacteuren, het Openbaar Ministerie (OM) en de politie. Het doel van PersVeilig is het versterken van de positie van journalisten tegen agressie en geweld door middel van preventie en weerbaarheid. In de sfeer van preventie moet gedacht worden aan trainingen, kennisdeling en ondersteuning. Zo kunnen journalisten die te maken krijgen met agressie en geweld incidenten melden op www.persveilig.nl. Freelancers kunnen op het vlak van preventie speciale ondersteuning krijgen middels een flexibel beschermingspakket. Wanneer schrijvers een substantiële bijdrage leveren aan het publieke debat, vallen zij ook onder de doelgroep van PersVeilig.

Verder verwijs ik ook naar het antwoord op vraag 5, waarin een verkenning wordt aangekondigd om meer zicht te krijgen in de behoeften van de sector.

Vraag 5

Hoe staat u tegenover een platform naar blauwdruk van PersVeilig waar kunstenaars agressie, geweld en bedreigingen kunnen melden, waar gemonitord wordt en waar kunstenaars deel kunnen nemen aan weerbaarheidstrainingen? Denkt u dat de sector baat zou hebben bij een Kunstveilig platform, juist omdat kunst mag schuren en kunstenaars die ons een scherpe spiegel voorhouden onze bescherming verdienen?

Antwoord 5

Ik vind het belangrijk dat schrijvers en kunstenaars gebruik kunnen blijven maken van hun artistieke vrijheden. Ik sta er dan ook positief tegenover om te verkennen hoe we deze vrijheden op een zo goed mogelijke wijze kunnen beschermen.

Ik vind PersVeilig en andere initiatieven uit de sector die zich inzetten voor een beroepsgroep erg waardevol. Het is daarnaast ook van belang inzicht te krijgen in de ervaringen van schrijvers en kunstenaars wanneer het gaat om geweld en agressie, en in de behoeften uit de sector.

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zal de komende tijd in gesprek gaan met de sector en PersVeilig, onder andere om te verkennen hoe dit onderwerp speelt binnen deze beroepsgroepen en op welke wijze deze beroepsgroep het beste beschermd kan worden.

Vraag 6

Bent u bereid om gezamenlijk in overleg te treden en te onderzoeken of u een dergelijk platform voor kunstenaars en schrijvers in het leven kunt roepen en wilt u de Kamer hierover informeren?

Antwoord 6

Zoals ik ook in mijn antwoord bij vraag 5 heb aangegeven, is het van belang inzicht te krijgen in de ervaringen van schrijvers en kunstenaars wanneer het gaat om geweld en agressie, en in de behoeften uit de sector. Het Ministerie van OCW zal hiervoor de komende tijd in gesprek gaan met de sector en PersVeilig en uw Kamer daarover informeren.